

AUTOEVALUAREA. METODĂ EFICIENTĂ DE APRECIERE

**Prof. Chirilă Steluța Claudia
Șc.Gimnazială Petros-Baru**

J.M. Monteil considera ca nu poate exista învățare fara evaluare si **autoevaluare**

Elevul are nevoie să se autocunoască, fapt cu multiple implicații în plan motivațional. El să aibă un program propriu de învățare, să-și autoaprecieze și valorizeze și să-și pună în valoare propriile atitudini. Sarcina cadrului didactic este de a pregăti elevii pentru autoevaluare, de a-i face să înțeleagă criteriile după care își apreciază propria activitate. Informațiile obținute în urma autoevaluării pot fi folosite pentru a le compara cu cele ale colegilor, pentru a le prezenta periodic părinților și pentru a-și completa portofoliul său .

Modalități de autoevaluare la elevi

Autoevaluarea poate să pornească de la autoaprecierea verbală și autonotarea supravegheată eventual de învățător. Pentru perfecționarea practicilor de evaluare, urmează o centrare pe obiective mult mai bine determinate. Trecerea de la evaluarea produsului la evaluarea procesului modifică înseși funcțiile evaluării. Evaluarea procesului devine un moment central și permite un demers circular sau în formă de spirală, prin care se asigură ameliorarea din interior a întregului sistem. În timp ce evaluarea tradițională, menită a garanta obiectivitatea, este pusă în situația de exterioritate în raport cu ceea ce urmează a fi evaluat, demersul sistemic se bazează pe autoevaluare, ea însăși asociată unei deschideri. La limită se poate ajunge la o evaluare fără judecare, fondată numai pe constatări. Altfel spus, obiectivul evaluării nu constă în a raporta o acțiune educativă la un ansamblu de valori, mai mult sau mai puțin absolute, în vederea unei condamnări sau aprobări, ci de a ajunge la o deschidere suficient de sistematică pentru a putea percepe legăturile între diferite elemente și, în caz de necesitate, de a acționa asupra unora dintre ele pentru a le modifica pe altele.

Componentele autoevaluării

- Elevul își va dezvolta abilitățile de autoevaluare în cazul în care profesorul va demonstra o atitudine binevoitoare față de el, încredere în forțele lui, dorința de a-l ajuta să învețe pe toate căile posibile;
- Este important ca elevul să poată să-și dea o caracteristică succintă, să-și poată autoregla activitatea de instruire. Baza activității de autoevaluare include: dezvoltarea unei atitudini critice față de sine, activizarea proceselor de gândire, organizarea eficientă a activității mintale și practice;
- Educarea nivelului realist de cerințe a elevilor, a abilităților de autoevaluare necesită un nivel înalt al acestui proces, formarea căruia cere eforturi și timp.

- Efectele implicării elevilor în autoevaluare
- Învățătorul obține confirmarea aprecierilor sale în opinia elevilor, referitoare la rezultatele constatate;
- Elevul exercită rolul de subiect al acțiunii pedagogice, de participant la propria sa formare;
- Permite elevilor să aprecieze rezultatele obținute și să înțeleagă eforturile necesare pentru atingerea obiectivelor stabilite;
- Cultivă motivația interioară față de învățatură și atitudinea pozitivă, responsabilă, față de propria activitate.

Accente privind autoevaluarea:

- În învățământul formativ este necesară substituția notei în sensul tradițional al ei cu mecanismul de autoevaluare;
- Conținutul autoevaluării elevului este determinat de caracterul și formele de evaluare ale activității învățătorului;
- Nivelul format de autoevaluare a elevilor este diferit. Învățătorul trebuie să observe etapele de trecere a elevilor de la orientarea pentru notă spre autoevaluare și insistent să-i dirijeze în această direcție;
- Merită atenție deosebită funcția de proiectare a autoevaluării, care permite elevului sinestătător să determine conținutul etapei ulterioare;
- Formarea deprinderilor de autoevaluare cere o muncă insistentă din partea învățătorului în educarea elevilor în scopul determinării nivelului realist al cerințelor.

Funcțiile autoevaluării

- de constatare (ce știu bine din conținuturile învățate și ce știu mai puțin bine?)
- de mobilizare (eu am reușit să fac mult, dar la tema respectivă mai am rezerve...)
- de proiectare (ca să nu am probleme în continuare, trebuie să repet următoarele...)

Căi de formare și de educare a spiritului de evaluare obiectivă:

- *Autocorectarea sau corectarea reciprocă.* Este un prim exercițiu pe calea dobândirii autonomiei în evaluare. Elevul este solicitat să-și depisteze operativ unele erori, scăderi, în momentul realizării unor sarcini de învățare. În același timp, pot exista cazuri de corectare a lucrărilor colegilor. Depistarea lacunelor proprii sau pe cele ale colegilor, chiar dacă nu sunt apreciate prin note, constituie un prim pas pe drumul conștientizării în mod independent a rezultatelor obținute în procesul de învățare.
- *Autonotarea controlată.* În cadrul unei verificări, elevul este solicitat să-și acorde o notă, care este negociată, apoi, cu învățătorul sau împreună cu colegii. Învățătorul are datoria să argumenteze și să evidențieze corectitudinea sau incorectitudinea aprecierilor propuse.
- *Notarea reciprocă.* Elevii sunt puși în situația de a se nota reciproc, fie la lucrări scrise, fie la răspunsurile orale. Aceste exerciții nu trebuie neapărat să se concretizeze în notare efectivă.
- *Metoda de apreciere obiectivă a personalității.* Constă în antrenarea întregului colectiv al clasei, în vederea evidențierii rezultatelor obținute de elevi prin utilizarea a cât mai multe informații și aprecieri – eventual, prin confruntare – în vederea formării unor reprezentări complete despre posibilitățile fiecărui elev în parte și ale tuturor la un loc.

Întrebări pe care elevii ar trebui să și le pună:

- Există un alt mod (metodă) de a rezolva această sarcină?
- Am rezolvat sarcina suficient de bine?
- Ce ar trebui să fac în pasul următor?
- Ce produs, care mă reprezintă, ar trebui să-l valorific?

Condiții necesare pentru formarea deprinderilor autoevaluative la elevi:

- Prezentarea obiectivelor pe care elevii trebuie să le atingă;
- Încurajarea elevilor în a-și pune întrebările de mai sus și de a da răspunsul în scris;
- Încurajarea evaluării în cadrul grupului;
- Completarea, la sfârșitul unei sarcini importante, a unor propoziții de genul:
 1. Am învățat...
 2. Am fost surprins de faptul că...
 3. Am descoperit că...
 4. Am folosit metoda...deoarece...
 5. În realizarea acestei sarcini am întâmpinat următoarele dificultăți...

Grilele de autoevaluare permit elevilor să-și determine, în condiții de autonomie, eficiența activităților realizate. Valențele formative ale activităților de autoevaluare pot fi sintetizate astfel:

- ajută elevul să se implice în procesul evaluării și în felul acesta să conștientizeze criteriile specifice de evaluare, ceea ce îl face să înțeleagă și să aprecieze eforturile necesare pentru atingerea obiectivelor, să înțeleagă semnificația calificativelor acordate de învățător;

- încurajează elevul să-și dezvolte procesele metacognitive, de autoreglare a proceselor de construire a propriilor cunoștințe;

- contribuie la formarea reflexivității asupra propriei activități, la conștientizarea conduitei și a gradului de adaptare a acesteia la cerințele învățării și activității școlare;

- devine disponibilitate în raport cu învățarea, fiind privită ca un proces de autoreglare care accelerează învățarea;

- dezvoltă o atitudine critică față de sine, ajutând elevul să-și dea seama singur de limitele sale, de poziția pe care se situează în raport cu colegii săi;

- dezvoltă capacitatea de identificare a propriilor progrese și de ameliorare a performanțelor proprii.

Prin noile metode de evaluare se urmărește diversificarea controlului activității școlare având ca finalitate formarea unor competențe și capacități operaționale în mai multe domenii.

Bibliografie:

Radu, I. T. *Evaluarea în procesul didactic*, București, Editura Didactică și Pedagogică, 2000.

Stoica, Adrian. a.) *Metodologia elaborării testelor de progres școlar*, Colegiul Universitar Credis, 1999-2000.

b.) *Metode și instrumente de evaluare*, București, 2000.

Cucoș, C-tin. *Probleme de docimologie didactică*, în *Psihopedagogie pentru examenele de definitivare și grade didactice*, Iași, Editura Polirom, 1998.